

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17—4—24. Előfizetési ára egész évre 4—P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekkszámlájára

Az igazi evangélium.

A húsvéti iskolai szünetet tiszta levegőre szomjasan kint töltöttem a methodista diakonissza nővérek budakeszi otthonában. A mai zaklatott világban a békének, a csendnek utolsó menedékhelye ez, a százados erdők szélén, fölötte a János hegy királyi koronás ragyogó homlokával s alatta a völgyben egy dolgos falu mindennapi életével. Itt fenn a hegyoldalban nincs sűrű forgás, csak a madarak ébredező füttye, a cinkék örök szava szól bele a csendbe, s a nővérek szorgalmas alakjai sietnek végig néha az udvaron olyan alázatosan, olyan egyszerűen, mintha nem is a földi tereket taposnák. Kint fekszem a fedett terrazon takarókba burkoltan, mert még hűvös az idő. S ahogy szívom az üde, tavaszi levegőt s nézem a barnálló hegyek koszorúját, lelkemben új szomjuságok támadnak s új horizontok felé nyílik ki a szemem.

Tizenkét nővér él itt együtt, akiknek minden gondjuk az, hogy szolgálatjára legyenek az egészséget keresőknek s akiknek nincs más vigaszt, örömeik ebben az életben, mint ha reggel, este elénekelik gyönyörűségei szép énekeiket és olvashatják a bibliájukat. Hogy a keresztény tevékenységnek mily csodás alázata és szeretete él ezekben az egyszerű evangéliumi lelkekben, azt csak az mondhatja el, aki valaha látta őket. S mikor én mindezt szemlélem, feltámad bennem a kérdés: hogyan lehetséges mindez? Honnan vették hozzá az anyagi alapot, hogy tudják magukat fenntartani? Hiszen a methodista misszió alig három évtizedes Magyarországon s ma tíz prédikatori állomást tart fenn s itt tizenkét diakonissza ellátásáról gondoskodik. Bizonyosan külföldi segítség! akarom elhessegetni a kínzó gondolatot, de nem hagy nyugtot. Egy régi methodista ismerősöm: a vezetőségnek egyik hölgytagja

jön be az üdülő udvarára s rögtön kész a tervem: kikérdezem, hogy sejtéseimről megbizonyosodjak. Beszélgetni kezdünk. „Önök külföld segítségével tartják fenn magukat?” — kérdelem. — „Ma már teljesen a magunk erejéből.” — feleli. — „Hogyan, annyi pénzalapjuk van?” — „Csak egy háromemeletes házuk Budapesten s ez a diakonissza üdülő, s a vidéken imaházul szolgáló egészen egyszerű kis házak, amelyeknek jövedelmük nincs.” — S hogyan? e két intézmény segítségével, ezeknek jövedelméből a methodisták képesek a superintendenst, tíz lelkészt és tizenkét diakonissza nővért eltartani? — „Teljesen, mert a hiányzó összegeket a lelkesedés, a belső buzgóság pótolja! A vidéki tíz lelkész, akik közül egyik jogi doktor, havi száz pengő fizetést kap a központtól s ezt a gyülekezetek adója pótolja ki.” feleli informátorom. „S milyen nagyok ezek a gyülekezetek?” Harminc-ötven lélek van egy-egy helyen, ahol száz-kétszáz lélek él együtt az már „óriási” gyülekezet. A kisebb gyülekezetek adója semmiesetre se tesz ki többet mint havi husz-harminc pengőt. E mellé a prédikátor természetben kap lakást.”

E szavak után a vihar teljes erővel tombolt a lelkemben. Azt hittem, hogy a kért felvilágosítások után megnyugszom, de éppen az ellenkezője történt, ami e csendes helyen ritkaság. Szemem előtt elviharzott a fiatal francia papok alakja, akik minden nélkül indulnak ki a párizsi külvárosokba s ott új életet, új hitet teremtenek a proletárok filléreiből s ott állott szemem előtt egy szegényes magyar példa, amely minden szegénysége mellett is roppantül gazdag, nagyon gazdag, mert az evangéliumnak igazi szelleme teszi keresztény Krózusokká őket.

S azután egy új gondolatsor viharzott bennem végig. Sokat beszélnek róla, folyton emle-

getik, egyesek ijesztésül, mások vigasztalásul. De a hivatalos egyházi főemberek is mondogatják. Mi lesz akkor, ha majd bekövetkezik az egyház és állam szétválasztása? Nekik a kezükben lesz az evangélium s az abból fakadó egyszerűség, szerénység, alázatosság. Sőt anyagilag semminemű zökkenőt nem fognak érezni. De az állami egyházak, amelyek ezer szállal vannak az állami pénztárhoz és az abból fakadó biztonság-hoz kapcsolva, s ahol talán éppen ezért — sok esetben — kevesebb az a biztonság amelylyet az igazi evangéliumi szellem nyújt s amely törhetetlenebb is, mert az Isten számadására van alapítva — vajjon az állami egyházak mit fognak csinálni? Két út van előttünk, melyiket válasszuk? Mi mellé álljunk? Azt halljuk a tapasztaltaktól, hogy a földön a kereszténységet csak tekintéllyel lehet képviselni, különben rá se hederit senki! Igaz, igaz, csak tekintéllyel! S hol van a tekintély? A tapasztaltak azt mondják, hogy abban az anyagi ellátásban, amit az állami tisztviselő élvez a magasabb fizetési osztályokban. E nélkül a keresztény lelkes pozíciója értéktelen, mert nem érhet el a társadalomban semmit. — Fázva huztam magamra a takarókat, északi szél süvített végig a hegy oldalában. Önmagamba húzodtam, mint aki valami súlyos felfedezésre jut. Fölfedeztem, hogy a tapasztaltak gondolkodása Jézus evangéliumának sírásója — bármennyire is tetszetős és kapós első látszatra. Ezen bukott el már oly sokszor az irigylésre méltó helyzetbe jutott egyház. — S azután hirtelen lelkemben világosság támadt, felszabadulás következett. Feltűnt előttem a párizsi kis francia pap törékeny alakja, az udvaron a diakonissza nővérek suhantak végig, siettek énekelni, az evangéliumot olvasni, az igazi evangéliumot szegényen, szolgálatrakészen. Lent a faluban megkondultak a harangok. S hirdették, hogy feltámadt az a Krisztus, akinek csak egy gazdagsága volt: szívének vére, amelyet szeretetből ontott a keresztben az emberekért az igazi evangéliumért! S ezzel az egy tényével, örökkévaló tekintélyt szerzett magának mindenkor és minden nemzet előtt!

Iván László.

*Szeresd és terjeszd az
UNITÁRIUS ÉRTESITŐT,
mert benne az unitárius
fövendőt szereted.*

Hősök, emberek . . .

J. PRIESTLEY (1733—1804.)

Londonban, a nyolcmillió főváros egyik legszebb utcájában (Keppel Str.) a „Nagybritániai és Írországi Kémikusok Egyesülete“ központi intézetének kapubejárata fölött egy szobor áll. Nem azért nevezetes e szobor, mert a szobrászművészet remeke, hanem azért, mert akit ábrázol unitárius volt. Priestley József a XVIII. század tudományos és vallásos irodalmának hőse és martirja volt. A szigetország és az újvilág unitáriusai ez évben március folyamán ünnepelték az ő születésének kétszáz éves évfordulóját. London fölfigyelt reá most kétszáz év után is, mint tudós kémikusra, de a hatalmas fővárossal versenyre kelt még két angol város: Birmingham és Leeds. Az egyik magának követelte Priestleyt, mint egyetemének tanárát s a másik, mint legnépesebb gyülekezetének a papját. Háláját mindkettő azzal róta le, hogy a legszebb terén szobrot állíttatott egykori tudós gyermekének. Az egyik talán azért, mert jóvá akarta tenni a kétszáz évvel ezelőtt elkövetett hibáját, mellyel vallásos meggyőződéséért elmozdította a katedréről a tudós professzort, a másik azért, mert így akarta megköszönni az Istennek, hogy Priestleyt keresztül megismertette vele az unitarizmus nagyszerű gondolatát. A kétszáz éves évforduló azonban túlszárnyalta a három város falait és összedobbant benne a két világrész minden szabadon és felvilágosultan gondolkodó gyermekének a szive, mert Priestley munkáit, melyek átölelik a XVIII. század tudományos, filozófiai, történelmi, neveléstani, politikai, vallásos és teológiai irodalmának mezőit, ott ma már mindenki jól ismeri. És az angol lélek eljutott odáig, hogy az emberiség közös értékeinek elismerésében és megbecsülésében túl-emelkedik a felekezeti gondolkodás és zárkózottság korhadó korlátain. Priestley munkássága az angol lélek fejlődéstörténetének éppen arra az idejére esik, amikor a különböző szabadegyházak kialakulóban vannak és leszakadnak az államegyház testéről. Ez a folyamat ott is hőseket termelt és áldozatokat kívánt. Köztük is az első helyen áll Priestley József, az angol reformáció Servetója és Socinusa egy személyben. Apostoli lelkű tudós, akinek mint az egyik életrajzírója mondja, még a materializmusa is spiritalis volt. Az igazságnak és a nemes emberi érületnek és gondolkodásnak prófétája volt ő, aki azt mondta magáról, hogy „igazságom érzetében s lelkiismeretem nyugalmában találok meg mindig a legjobb barátaimat, akikben soha se csalódom“.

A kereszténység gondolatát vissza akarta vinni abba az ősi egyszerűségbe, ahogy Jézus tanította és ahogy az ő első követői hirdették azt. Kortársai közül kevesen értették meg s az üldözések elől Amerikába vándorolt 1794-ben, ahol még tíz évig hirdette az unitárius vallás gondolatait s ihletett adott a XIX. század legnagyobb eszmeharcosainak Channingnek és Martineau-nak. Túl a tengereken az ő emlékünnepe fölújrong a világ. Hozzánk alig jut el a hír s ha ide is érkezik, nem tudjuk mit kezdünk vele, mert nem ismerjük eléggé annak a drága isteni adománynak az értékét, amit az unitarizmus rejt önmagában. Pedig örömhír, Evangélium nekünk minden ilyen emlékünnepe, mert a jövő üzen és mosolyog benne. Tegyük le egy pillanatra a vállainkra nehezedett keresztet, öleljük magunkhoz s álljunk meg mellette, hogy új erőt merítsünk az ősök örökségének megbecsülésére és szeretésére.

Az élet, a gondolkodás, a lélek fejlődése mindig előre, az egy igaz Isten felé halad. Akik számszerűségük biztos érzetében azt hiszik, hogy mi a kevesek itt ebben a kicsiny hazában ötven év alatt megsemmisülünk, azok nem ismernek minket és nem tudják, hogy nekünk megváltó erőnk az evangélium, hogy mi nemcsak az életben s annak győzelmében hiszünk, de hiszünk a feltámadásban s az unitárius gondolat diadalában. Jó egy-egy ilyen tengerentúli emlékünnepe, hogy erősödjék általa a hitünk és az Istenben bizó vallásos öntudatunk. Így üzennek az elmúlt századok nekünk. *Pethő István.*

A vasárnapi iskolások kirándulása május 21-én lesz Zugligetbe, ahol közösen fogják megtartani az utolsó vasárnapi iskolát. A kirándulás egész napos lesz. Egynapi élelem és villamospénz hozandó. Kérjük a jobbmódu szülőket, hogy gyermekeiknek adjanak a szükségesnél valamivel több élelmet, hogy testvéri szeretetben vendéghessék meg társaikat. Az indulás arról a helyről lesz, ahol az illető tanuló egész évben a vasárnapi iskolát látogatta. Indulás a következő időpontban: Csepel, Rákospalota és Pestszentlőrinc 7 óra, Kispest, Újpest, Pesterzsébet fél 8 óra, Budapest Telep-utca, Gyáli ut, Százados ut, Szent László tér fél 8 óra Budapest Fehérvári ut, Attila utca, Medve utca Lajos utca, Koháry utca, Gömb utca, Aréna ut, Csobánc utca, Rákos utca reggel 8 óra. Találkozás a (81-es villamos) zugligeti végállomásánál 9 órakor. A kirándulásról délután 5 órakor indulnak vissza s a vas. isk. vezetők visszaviszik a gyermekeket abba az iskolai központba, ahonnan indultak. A kiránduláshoz szülők is csatlakozhatnak. A rendről a 345. János Zsigmond cserkészcsapat gondoskodik. A kedvezményes villamosjegyeket a vezetőknek ki fogjuk osztani s arról elszámolni tartoznak.

A JÖVŐ UTJAIN.

HÁROMSZÁZHATVANHAT

unitárius testvérem tagadta meg az elmúlt tizenkét esztendő alatt önmagát és kötött egyházunk kárára, meg nem született gyermeke lelke üdvösségét áruba bocsájtva megegyezést, reverzalist. Tizenkét esztendő alatt évente több mint harminc megegyezésen keresztül veszítettük el hiveinket, ugyanakkor, amikor a nyereség rovatba ezzel szemben, ugyanannyi idő alatt csak 46 javunkra megkötött reverzalist helyezhetünk. Évi harminc veszteséggel szemben alig évi négy nyereséget tudunk felmutatni, ami egyáltalán nem szolgál dicsőségére a sokszor talán feleslegesen kihangsúlyozott unitárius liberálisizmusnak. Az említett tizenkét év alatt házasságot kötött völegények közül csak 72 talált magának unitárius élettársat, míg 1017 völegény és 710 menyasszony kötött vegyesházasságot. A létrejött 1727 vegyesházasság megkötésekor 412 esetben kötött megegyezés, ami a házasságok 23,8 százalékának felel meg. Ez az egyetlen örömdetes adat, mellyel ilyenirányú statisztikai kutatásaink közepette találkozunk, mert az országos átlag 40 százalék körül mozog s azt gyakran meg is haladja. Ebben a tényben örömdetes bizonyosságát látjuk annak, hogy hiveink igen nagy része, még abban az esetben is, ha vegyesházasságot köt, nem akarja ősei hitét megtagadni, s nem ad reverzalist. Érdekesen sajnálatos adatként jegyezzük fel, hogy a megkötött 1799 házasság közül, melyekben mi unitáriusok érdekelve vagyunk csak 352 házasság részesült unitárius egyházi megáldásban, 19%. A reverzálisok révén elszenvedett veszteségünket a mértani haladvány alapján mindenki kiszámíthatja.

Vegyünk tekintetbe azt, hogy az áttérés és kitérésaránya milyen eredményt mutat 1920-1931 években az az már tekintetbe vett tizenkét esztendő alatt. Egyházunkba belépett 546 lélek, egyházunkból kitért 625 lélek, a tiszta veszteség tehát 79 lélek. Tekintetbe kell vennünk azonban még azt is, hogy az 1920-as évek elején az áttérők száma különösen az izraelita felekezet részéről a politikai helyzet valószínű nyomása alatt a természetesen sokkal magasabb volt. Így a veszteség tulajdonképpen még nagyobbra tehető.

Örömdetes tényként állapítjuk meg, hogy 12 év alatt egyházunk tagjai közül csak 2 lélek lett felekezeten kívüli, míg onnan egyházunkba belépett 11 lélek, tiszta nyereségünk 9 lélek. Dacára a jelentéktelennek látszó kicsiny számnak az a meggyőződésünk, hogy az unitarizmus vonzóerőt tud gyakorolni a felekezeten kívüliek táborára. Itt is munkába kellene állanunk.

Végül vessünk egy pillantást a születés és halálozás adataira is. Az elmúlt 12 év alatt született 1278 gyermek és meghalt 1242 hívünk, ami nyereségként 36 lelket mutat fel. Ha azonban csak az elmúlt hat esztendő adatait vesszük figyelembe, akkor már sajnálattal állapítjuk meg, hogy a születések száma 504, a halálozásoké 564, tehát az utolsó hat évet véve tekintetbe 60

lelkes természetes veszteséggel állunk szemben. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy ezen idő alatt 181 törvénytelen születés történt, ami 14.1 %-nak tehát országos viszonylatban reánk nézve igen szomorú adatnak felel meg. Egyetlen örövendetes jelenség csak az, hogy az első hat évre esett a 181 törvénytelen születés közül 131 születés 73%, míg az utolsó hat évre csak 50 születés 28% esett. Így tehát talán az idők folyamán itt még fokozottabb javulásra számíthatunk.

A tizenkét év alatt született 1278 gyermek közül csak 831 lett az unitárius egyház szertartása szerint megkeresztelve, avagy másvallásu keresztelő után anyakönyveinkben feljegyezve. Ez a tény azért rejt magában veszedelmet, mert falun lakó hiveinket gyermekeik vallására vonatkozóan a keresztelés szertartása gyakran ejti tévedésbe, amit fokoz a rom. kath. egyháznak az az ország törvényeivel ellenkező szokása, hogy az általa megkeresztelt gyermekeket rom. kath. valláshoz tartozóknak tekinti.

Ugyanezen idő alatt meghalt 1242 hívünk közül 777 lett egyházunk szertartása szerint eltemetve. Megjegyezzük, hogy a figyelembe vett idő alatt 555 unitárius gyermek vett első ízben urvacsorát a konfirmáció szertartásának elvégzése után.

Szomorú adatok, melyeket azért mondunk el most a köri közgyűlés előtt, hogy figyelmeztetőként és intőjelként álljanak ott mindnyájunk szemei előtt. Tekintetbe kell venni még azt is, hogy hiveink közül 1172 lélek, hiveink 18.7% él tiz lelken aluli szórványban, másfelől pedig az összes hivek 41% él a szabályszerűen megszervezett egyházi kereteken kívüli szórványokban. Adatok melyek azt a célt szolgálják, hogy mindenkit rádöbbenésnek arra, hogy a jövőt csak gyökeres reformokon keresztül tudjuk felépíteni. Le kell számolnunk a háború előtti állapotokkal, melyek mindenben megfeleltek az akkori élet követelményeinek s mely követelményeknek a szolgálatot végzők erejüket meghaladó módon tettek eleget, de ma az utolsó megállónál vagyunk, ahol fel kell ébrednünk s meg kell látnunk a jelen élet parancsoló kényszerűséggel diktált követelményeit, s együttes erővel, az idősebbek bölcs tapasztalatainak és a fiatalok lelkesedésének együttes felhasználásával kezdjük meg a szebb és diadalmas, küzdelmekkel övezett jövő építését.

Ferencz József.

Az „Unitárius Értesítő“ az élni akaró unitáriusok lapja. Testvér! higgy, küzdj, dolgozz, teremts magadban és magad körül új életet!

HITÉLET.

A MI TEMPLOMJÁRÁSUNK.

Lapunk f. évi márciusi számában „Templomjárás“ címen egy cikk jelent meg dr. Csiki Gábor tollából, amelyet elolvastva egy régi osztálytársa fordult hozzám levéllel. A levél annyira érdekes és annyira alátámasztja a szerkesztőnek az unitárius sajtó fontosságáról vallott nézeteit, hogy ime közöljük dr. Csiki Gábor cikkíróhoz intézett levelet egész terjedelmében:

Kedves Barátom!

Azt hiszem, nem veszed zokon — bizonyosra hiszem —, hogy baráti megszólítással illelek. Erre feljogosít az a tény, hogy együtt jártunk gimnáziumba s együtt is érettségiztünk. Husz esztendő nagy idő. Baráti érzéssel telik meg a szív a visszaemlékezésben.

És most bizonyára kérdezed magadban, miért irok, — husz év után, husz évre visszaemlékezve? Az Unitárius Értesítőben olvastam soraidat, melyek a templomjárásról szólnak. Ne félj! Nem akarok vitatkozni. Az jutott az eszembe, míg soraidat olvastam, hogy sokan vagyunk, kik nem igen járunk templomba, de azt hiszem, hogy ezek között kevés olyan akad, ki olvasni, elmélkedni ne szeretne. A tanult ember filozófus ember. Nem szereti mindig ugyanazon szavakat hallani. Haladni szeretne, emelkedni. Tudom én azt is, hogy ujat nem igen mondanak a bölcselkedők se. De adnak új formákat, mit szárnyaknak érezünk. Az az érzésem, hogy a tanult unitárius ember mind hajlik a bölcselkedés, az intenzív elmélkedés felé. A tanult unitárius ember — kisebb mértékben a kevésbé tanult is — hogy úgy mondjam intenzív lelki kényszert érez az új, minél szebb, jobb, tisztább, helyesebb lelki út keresésére.

Ezt érezve az Unitárius Értesítő jutott eszembe. Legyen ez a lap a nemes indulattal előretörő unitárius lelkek találkozó helye. *Legyen modern unitárius templom.* Ez nem kritika, ez vágy... ez jó szándék. Ilyen gondolatra talán Értesítőnk új szelleme is készített. Meg akarjátok bolygatni az ernyedtt unitárius lelkeket. Ilyen megbolygatott lélek az enyém is. Nem gondolkozásmódomban változtam meg, hanem észrevettem, hogy sok unitárius töpreng a kis Csonkaországban is. — Hát igen! — Legyen új templom az Unitárius Értesítő, hogy legyen hova járni azoknak az unitáriusoknak, kik vagy messze vannak az unitárius kőtemplomoktól, vagy kiket unitarizmusuk inkább vonz egy minden számában megújulni akaró ujsághoz, mint örökkön épülőben lévő templomhoz.

Az Unitárius Értesítő templomának építése szépen indul. Ugy lesz szép és magasan az ég felé emelkedő, ha sokan járulunk hozzá pénzzel és szellemmel. Az ígérhetőknek alkalmazkodni kell a korhoz. Ma az újságolvasás korszakát éljük. Helyes az unitárius ígérhetőknek az a törekvése, hogy hozzáigyekezzenek férni a templomba nem járók lelkéhez is. Helyesen gondolkozók az unitárius magvetők, midőn nagyon fontosnak érzik Értesítőnk nivójának minél magasabbra való emelését. Legyen is mozgó, szárnyas, magasrátörő templommá, mely mindenhova eljuthat. Hogy ez meglegyen, a kor szelleme kívánja. A lehanyatlani látszó

Európában új, megújuló keresztény szellemre, új, korszerű megoldást hozó hangra van szükség. *Mi érezzük, hogy a mi hangunk ez az új hang.* Talán csak rajtunk múlik, hogy úgy megérezzé ezt az egész keresztény világ, mint ahogy mi megérezzük. Szabadítsuk fel a keresztény szellemet az őt terhelő ballasztól. Nagy keresztény megújulást vár Európa beteg lelke. Mutassuk meg a mi orvosságunkat, az élő, emelkedő unitárius lelket.

Szeretettel
Dr. OLÁH ERNŐ orvos.

Ehhez a levélhez magyarázatot fűzni nem kell, beszél az napnál világosabban. S ha mégis tesszük, ez csak azért van, mert jól esik önmagunk elé tartani azt a rendkívüli fontosságú igazságot, hogy nekünk unitáriusoknak itt Csonkamagyarországon *a legtöbbet a sajtóért kell áldoznunk.* Ezt a nagy igazságot eddig elmulasztottuk követni és sajtónkat valóságos Hamupipőke sorára kárhoztattuk. Pedig ma már nemcsak ujságnak kellene lenni, hanem az unitárius igazságot tárgyaló füzet-sorozatoknak, hogy így elégítsük ki az unitárius ember és az eszméink iránt érdeklődők lelki szükségleteit. A szerkesztő egy előterjesztése alapján már megkapta a megbízást a megindítandó *füzet-sorozat anyagi alapjainak* feltartására. A sorozat az Unit. Értesítő kiadásában az „Unit. Értesítő füzetek” címen jelenne meg, amint megvolna hozzá az anyagi fedezet. Ez azonban jelenleg csak vágy és erős törekvés. A megvalósulás korába csak akkor fog lépni, amikor hiveink megértik kérő szavunkat, hogy inkább más irányban legyenek szűkebb markúak, akár még egyházi természetű adakozásaikat is csoportosítsák át, mert ma Csonkamagyarországon élő unitáriusnak csak egy jelszava lehet: *„Mindent az unitárius sajtóért!”* Még csak egy megjegyzést kockáztatunk meg a levélíróval szemben. A keresztény életben mindig elsőrangú fontosságú marad a közös áldozat háza, a templom. Ezt a sajtó csak részben pótolhatja s csakis igehirdetői mivoltában. Azonban mint az áldozatnak (vagyis az imádságnak) bemutató helyét, amelyben egy gyülekezet közösen mutatja be szívének égő áldozatát Istennek, semmiképpen sem pótolhatja a sajtó. Éppen ezért az ujság a modern ember vallásos szükségletében is *csak* pótlék, de a leghatalmasabb, legsegítőbb, a modern embert leginkább kielégítő prófétai segédeszköz. I. L.

Anyák és lányok címen az áprilisi számunkban megjelent cikkünkben sajtóhiba maradt. A 39. oldal alulról számított 7. sorában e mondat helyett: „A műveltség sohasem ártott meg senkinek sem azzal, hogy kevés.”, ez olvasandó: A műveltség sohasem ártott meg senkinek sem azzal, hogy sok, hanem legfeljebb azzal, hogy kevés.

KRÓNIKA.

Lelkészi jelentés.

A budapesti egyházközség f. évi március 26-án tartott közgyűlésén felolvasta József Miklós lelkészelnök.

Isten kegyelméből egy év ismét elsuhant fölöttünk. Öregebbek lettünk időben is, tapasztalatban is. Az időt igyekeztünk felhasználni egyházi életünk intenzívebbé tételére; a tapasztalatokat pedig oda állítjuk a közös munkába, anyagi és erkölcsi érdekeinknek fokozottabb szolgálatára. S ebben azoknak a hitelődöknek a példáját követjük, akik az egyházért készek voltak minden áldozatra.

Egy ilyen apostoli lelkületű vezérférfiuról emlékezem születésének 200-ik évfordulója alkalmából (1733. III. 13.) Dr. Joseph Priestley volt a neve. Mint unitárius pap (Leeds, Birmingham) kitűnő szolgálatokat tett egyházának abban az időben, amikor még körülötte többnyire az orthodox felfogás volt az uralkodó. Filozófiával és tudományos kísérletekkel is foglalkozott s ezeknek eredményei annak idején Angliában és a művelt nyugaton ismertté tették az ő nevét. Az oxigén felfedezése az ő nevéhez fűződik. Vallási meggyőződése és politikai magatartása miatt a XVIII. század utolsó tizedében Amerikába kellett kivándorolnia, ahol eszméit szabadon hirdethette s ottani egyházaink megalapításában tevékeny részt is vett. Példája mindenfelé buzditólag hatott. A mai nemzedék is hálás kegyelettel adózik emlékének. Aldott legyen közöttünk is az Igaznak emlékezete.

Igehirdetésünket szívesen hallgatta a gyülekezet mind a két templomban. Azonkívül a városi körzetekben: VI. Gömb-utca 53. és X. M. Á. V. Telep. És Pestkörnyéken: Újpest—Rákospalota—Kispest—Csepel—Pestszenterzsébet és Pestszentlőrinc; ahol a szolgálatot Barabás István, dr. Csiki Gábor, Pethő István és Ferencz József afiai végezték s hiveik körében ezenfelül pásztori munkát is végeztek, a szegényeket felkeresték és támogatták. Örömmel jelentem, hogy legutóbb már Sashalom és környéke is belekapcsolódott a missziói láncba. Mult vasárnap ott tartott istentiszteleten mintegy 50-en vettek részt hiveink. Szolgált Ferencz József, a kántoriát Kiss Jakab tanító afia vállalta.

A Zuglói megszervezése most van munkába véve. S talán-talán a budai oldal is megtalálja a maga missionáriusát, aki a *Dávid Ferenc utcában* méltán kérhet egy kisdied telket a fővárostól,

melyen egyelőre egy szerény imaház is megfelelne a célnak.

A távolabbi vidékből sikerült bekapcsolnunk Sopront és környékét. Most pedig folyamatban van Mezőtur—Kecskemét és Békéscsaba meglátogatása, ahol állami iskolában, vagy testvéregyházak templomaiban gyűjtjük egybe hiveinket a Missió Háznak örvendetesen nekilendült buzgalma folytán.

Egyháztársadalmi egyesületeink júniusban együttes hajókirándulást rendeztek Visegrádra, ahol alkalmas helyen gyönyörű környezetben a szabad ég alatt dr. Csiki Gábor afia tartott istentiszteletet. Úgy hallom, hogy az idén a vasárnapi iskolások is májusban ilyen módon óhajtják megtartani záró ünnepélyüket a budai hegyek között. Sőt egy nyári konferencia-táborozás is készül az egyetemi ifjak és felsőbb iskolások számára a nagy Duna mentében, amelyen értékes előadások és naponkénti áhitat fogják megteremteni azt a légkört, amelyre ifjainknak a mai nehéz világban szükségük van.

Nagy ünnepeken az urvacsorával élők száma a templomokban 3-400 körül váltakozik. Urvacsorai kenyeret és bort nem minden alkalommal ajánlották fel a hivek maguk; pedig ennek az a rendje. Az idén már — úgy látszik — javul a helyzet, mert Husvétra is, Pünkösdre is megvan téve az ajánlat. Ujabbban az urvacsoraosztást Pestkörnyékére is kiterjesztettük: Ujpest—*Pestszenterzsébet* etc. (Urasztaliteritők.)

Kórházi betegeknek többizben vittünk urvacsorát s a vallás vigasztalását a szenvedőkhöz eljuttatva, mi magunk is vigasztalódtunk, hogy velük együtt hathatósan imádkozhattunk a kegyelem Istenéhez.

Unitárius rendőr afiai — az erkölcsi oktatással kapcsolatban — a sátoros ünnepek előtt külön részesültek az Uriszentvacsorában 3 izben. Azonkívül volt 3 bibliamagyarazattal kapcsolatos tanítás. Kántori teendőket *Barzó* Livius örnagyhadbíró volt szives ellátni. Itt említem meg, hogy az erkölcsi oktatásnak 10 éven át fáradhatatlan buzgó intézője, dr. *Puskás* György rendőrfőtanácsos a nyár folyamán mindnyájunk ószinte fájdalomára elhunyt. A sirnál megindult szívvel búcsúztattam a lelkeszi kar nevében. Özvegyének egyházunk nevében is részvétünket fejeztük ki. Az erkölcsi oktatás vezetésével most Szakály Károly (II. ker.) rendőrtanácsos van megbízva, aki a kitűzött órákon maga is rendszerint megjelenik. Résztvevők száma: 20—24.

Rádiós-istentiszteleteink útján — ha ritkán is — bekapcsolódunk a nagy magyar nemzeti

közvéleménybe s ha nem is volt kifejezetten propaganda célzata az egyes helybeli és vidéki szónokok beszédének, azért a hallott jelekből és a kapott levelekből megállapíthatjuk, hogy egyik se tévesztette el hatását s ebben a nagy idegenségben közelebből megismertek minket. Közelebbi dátumok: április 30. és június 5. d. e. 11-15. Ezekre már most felhívom a hivek és az érdeklődők figyelmét.

Ifjuságunk részére (középiskolások IV—VIII.) újabban a hó második vasárnapján d. e. 10 órakor a tanácsteremben rendes istentiszteletet tart, csendes órák címen, dr. Iván László hitoktató' lelkész afia. Az ifjuság szívesen vesz részt ezen a külön templomozáson, amely az ő igényeit inkább kielégíti, mint a felnőttek gyülekezetében való megjelenés.

Ifjuságunk lelki világának ápolására és fejlesztésére az áhitat- napokat Husvét előtt a múlt évben is megtartották hitoktató afiai s azon a szülők közül is többen résztvettek. Az idén április 3—4 napjaira vannak kitűzve. Az iskolai legfőbb hatóságoktól az engedélyt erre megkaptuk.

Ugyanezt a célt szolgálták azok a bibliai órák és szemináriumi előadások, amelyeket dr. Iván László afia újabban a gyülekezet felnőtt tagjai és az egyetemi ifjuság számára bevezetett.

Vasárnapi iskolai tanítás 14 bpesti és 5 vidéki körzetben szép eredménnyel folyt. Mint minden önkéntesen vállalt munka, kihívja és ébren tartja a lelkesedést. *Vezérfonál*: Evang. Történetek dr. Iván László tollából. Tanító és tanítónő afiai többizben értekezletet tartottak, hogy a módszert egységesen megállapíthassák s megbeszéljék bizalmasan a tanítás közben szerzett tapasztalataikat. Ujabbban volt egy *mintatanítás* is az Aréna-úti csoportban. Hollósy Filep Klára tartotta. A kollegák a tanítás után hosszabb eszmecsere-t folytattak. Közelebből Kispesten is lesz hasonló mintatanítás. Egy alkalommal Channing szellemének hódolva, megismerni igyekeztek ennek a nagy tanítómesternek életelveit a családi és egyházi nevelésre vonatkozólag. Egyházunk büszke lehet reá, hogy ilyen lelkes tanítói gárdája van. Hogyha illet tudnánk szervezni az iparostanoncok számára is, végtelenül boldogok lennénk! Vállaljon minden presbiter egy-egy tanoncot, hogy mentora legyen neki s ellássa könyvvel, jó tanáccsal; hogy így az az elhagyott árva lélek ne essék oda martalékul idegen érdekeknek. Ha egyszer a miénk, hát maradjon is a miénk. E tekintetben sok jót várok a múlt évben megalakult „Bölöni Farkas Sándor“ Iparosok és Kereskedők körétől, melynek alapszabá-

lyát a Belügyminiszter úr jóváhagyta. Ha jól tudom, éppen ma tartották első közgyűlésüket a Misszió Házban. Bizonyára nekik is gondjuk lesz rá, hogy ez a régóta huzódó kérdés megoldatlanul ne maradjon.

Konfirmáció-ünnepet templomainkban felváltva tartjuk a Püspöki Vizsgálóság idevágó rendelkezése szerint. Tavaly a Misszió-Házban folyt le a lélekemelő ünnepély, amelyre az Ifjakat dr. Csiki Gábor missziói lelkész afia készítette elő. Konfirmáltak: 36-an; 19 fiu, 17 leány, akiknek a neveit, egyházunk főbb hitelveinek közlése mellett egy „Emléklapon” megörökítettük. Az a tervünk, hogy lehetőleg egy *Vademecum*-féle konfirmációi Emlékkönyvet adjunk ki amelynek a megszerkesztésére dr. Csiki Gábor afiát kértük fel. A könyvecske eddig kéziratban bizonyára készen is van; de hogy hol és mikor találunk annak kinyomatására fedezetet, nehéz volna megmondani. A jelentkező növendékeket az idén Barabás István afia fogja az Urasztalához vezetni.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Egyházköri közgyűlés.

Amint lapunk előző számában közöltük (a hiv. részben a meghívó is megjelent) a Duna-Tiszamenti Unitárius Egyházkör egyházainak vidéki és helybeli képviselői május 14-én vasárnap reggel 9 órakor a Koháry utcai tanácsteremben gyülekeznek össze, hogy egy esztendő munkáját megbeszéljék s a jövőt előkészítsék.

A budapesti egyházközség többi szervezetei is azon munkálkodnak, hogy e baráti találkozót felejthetetlené és lelkileg gazdaggá tegyék a résztvevők számára. A vidéki hivatalos kiküldöttek elhelyezése a pesti egyház költségén a London szállodában történik.

A közgyűlést megelőző napon május 13-án szombaton délután 6 órai kezdettel a Brassai Sámuel ifj. egyesület nagyszabású erdélyi estélyt rendez, amelyet vacsora követ. Erről hírt adunk alábbi híreinkben, kérjük a közgyűlés résztvevőit, hogy olvassák el figyelemmel. A vasárnapi tárgyalások nyilvános jellegük lévén, azoknak meghallgatására pedig budapesti híveink figyelmét hívjuk fel. Valamint arra is kérjük pesti híveinket, hogy a május 14-én d. e. 11 órakor tartandó ünnepélyes Istentiszteleten minél nagyobb számban vegyenek részt, hogy ezzel is megmutassuk az egyházi élet iránti érdeklődésünket s vidéki testvéreinkhez fűződő meleg barátságunkat.

A köri közgyűlés ünnepeinek programja tehát a következő:

Május 13. szombat d. u. 6 órakor a Brassai

S. ifj. egyesület erdélyi estje a Misszió Házban (IX. Rákos u. 3.)

Május 13. szombat d. u. 8 órakor székelymagyar vacsora a Misszió Ház gyülekezeti termében.

Május 14. vasárnap d. e. 9 órakor. A köri közgyűlés megnyitása az egyházi Tanácsteremben (Koháry u. 4. I. em.)

Május 14. vasárnap d. e. 11 órakor ünnepélyes Istentisztelet a Koháry utcai templomban. Majd a közgyűlés folytatása ugyancsak a templomban.

Május 14. vasárnap d. u. 1—2 óra közt ünnepi diszebed a Magyar Világ étteremben (Alkotmány utca és Vilmos cs. út sarok.)

A május 14-én tartandó ünnepélyes Istentisztelethez a díszőrséget a 345. János Zsigmond cserkészcsapat látja el. Kérjük híveinket, hogy készüljenek erre a ritka baráti találkozóra igazi unitárius öntudattal és lelkesedéssel. Ugyancsak emlékeztetjük a Magyarországon élő egyházi tanácsosokat, hogy mindannyian hivatalos tagjai a Duna-Tiszamenti egyházkör közgyűlésének.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület, a magyar unitárius egyháztársadalmi egyesületek közreműködésével az Unitárius Misszió Ház templomában (IX. Rákos u. 3) 1933. május hó 13-án d. u. 6 órakor *Kulturestélyt* rendez. Az ünnepély célja az, hogy idézze az ősi erdélyi unitárius kollégiumok szellemét, áldozzon a mult emléke előtt s a jelen megpróbáltatásai között ifjui lelkesedéssel hozzájáruljon a jövő építéséhez. Az ünnepélyre egyesületünk tagjait, minden unitárius testvérünket, a kollégiumok régi növendékeit és az erdélyi szellem barátait szeretettel meghívja az Elnökség. Az ünnepély műsorán Pethő István lelkész imádkozik, dr. vitéz Nyiredy Géza mond megnyitót, Dr. Ferencz József a kolozsvári kollegium és dr. Elekes Domokos a székelykereszturi főgimnázium iskolafelügyelő gondokai tartanak előadást, Supka Magda és Endrey Tamás szavalatai, Komjatszeghy Lajos és Nagy Sándor zeneszámait egészítik ki a műsort, melyet Ferencz József zár be. Reményünk van arra, hogy a műsorunkon szerepelni fog költeményei felolvasásával Reményik Sándor, a ma élő legnagyobb erdélyi költő is. Erre a ritka alkalomra külön felhívják a hívek és az ifjuság figyelmét. Az ünnepélyt a Misszió Ház szeretetvendégség termében baráti társasvacsora követi, melyre jelentkezni a műsorokkal kiküldött válaszlevelezőlapra, vagy telefonon 893—77 lehet máj. 11-ig. Gondoskodás történt, hogy a résztvevők olcsó áron erdélyi jellegű vacsorát kapjanak. Tekintettel a befogadóképesség korlátolt voltára kérjük az előzetes jelentkezés pontos betartását. Ha a jelentkezők száma igen nagy, a vacsorát valamelyik vendéglő külön termében rendezzük meg.

Az Unitárius Vacsora 1933. évi május 13-án este 8 órakor a köri közgyűléssel kapcsolatban fog megtartatni.

Kétszáz pengős adomány a szegény olvasó javára. Lapunk szegény olvasóinak előfizetési kötelezettségét a következő adományok váltották meg: *dr. vitéz Nyiredy Géza* 4 pengő (egy olvasó) *dr. Simon Mihály Pál* 200 pengő (ötven olvasó). *Dr. Simon Mihály Pál* ügyvéd lapunk melegsívű barátja kezdeményezte a múlt esztendőben ezt az akciót s most ezzel az adományával gyakorlatilag mutatta be gondolatának nemességét. A mi felfogásunk szerint nem szokás a jótetteket feldicsérni. De emellett a tett mellett még se lehetünk el szótalanul. Azért nem, mert ebben a tetteben mi azt a gondolatot véljük felfedezni, amit elejétől fogva hangsúlyozunk. T. i. hogy az unitárius sajtó fentartása minden áldozatot megérdemel, mert az unitárius mozgalom a sajtó erejével áll és a sajtó elhanyagolásával bukik. A feltörekvő unitárius életakarat megnyilatkozása *dr. Simon Mihály Pál* ügyvéd testvérünk tette, akit éppen ezért mi, akik hiszünk az unitárius életben és jövőben, igaz szeretettel köszöntünk. És köszöntjük mindazokat a testvéreket, akik ebbe a nemes akcióba eddig is és ezután is bekapcsolódnak!

Konfirmációi ünnepély május 25-én áldozócsütörtökön d. e. 11 órakor lesz a Koháry utcai templomban. A konfirmálandó növendékeket *Barabás István* lelkész fogja részesíteni első Urvacsorában. Az ünnepély megelőző előkészítés ápr. 30. máj. 7., 14., 21-re eső vasárnapokon délután 4 órakor van. Ekkor jelentkezzenek a növendékek a Koháry utcai lelkészi hivatalban, vagy a tanácsteremben.

A mi zászlónk. Nagy az öröm a János Zsigmond cserkészek között. Készül a nagy csapatzászló. Milyen régóta vártuk s most, hogy utban van már felénk egyszerre áttüzesedik a lelkünk még a gondolatára is, végre lesz nekünk is zászlónk. A János Zsigmond cimere alatt az unitárius csapat monogram, a kis Erdély és régi Magyarország cimerei fogják ékesíteni ezt a nagyszerű ajándékot, mellyel az Unitárius Nőszövetség mint zászlóánya ajándékozta meg a csapatot. Ilyenkor a hála érzése kél a szivünkben. Szeretnők megköszönni a jó Istennek, hogy ilyen áldott lelkü édes anyákat adott nekünk. De tudjuk, hogy a szóval kifejezett köszönet most nem elég. A zászló ennél sokkal többre kötelez. Amikor először sorakozunk majd alatta, a zászlószentelésen, előreláthatólag június 18-án délután a Koháry-utcai templomban ígéretet teszünk arra, hogy a zászlóhoz nemesak hűségesek maradunk, de a kis Erdély, az unitárius név és Nagymagyarország eszméje nemesak gondolat, de elért valóság lesz a mi életünkben. A zászlószentelésről külön meghívón fogunk tájékoztatni mindenkit, aki a mi dolgaink iránt érdeklődik.

Husvétli ünnepeinken és az azt megelőző Nagypénteken templomaink zsufolásig megteltek, ami a hitélet nagyarányú elmélyedését bizonyítja. Urvacsorát vettek a Koháry utcai templomban 400-an, a Rákos utcában 230-an, Pestszenterzsébeten 45-en, Pestszentlőrincen 45-an, Sashalomban 26-an, Debrecenben 45-en. Az Urvacsorához a kenyeret és a bort a Koháry utcában *Józan Miklósné* és *dr. vitéz Lázár János*, a Rákos u. templomban *Tamási Lajosné* és *Vezér János* és neje: *Pestszenterzsébeten Liksaj Dénes*; *Sashalmon Benkő*

Józsefné, Kozma Lajosné és *Páll Miklós* és neje adományozták. Isten áldása legyen a jószívű adakozókon.

A rendőrevangelizáció az 1932. év októberétől 1933. áprilisáig bezárólag ebben a téli évadban is folyt *Józan Miklós* püspöki vikárius vezetésével. A résztvevők száma 20—25 volt. Nyolc ízben tartott ima, ének, bibliamagyarázat és két ízben Urvacsora osztás. A rendőrevangelizációkon vendégként minden ízben megjelent *dr. Szakály Károly* rendőrtanácsos. Az ápr. 28-án tartott utolsó igehirdetésen *Ágoston József* rendőrfőtörzsörmester köszönte meg *Józan Miklós* vikáriusnak az egész évi oktatást.

Rádiós Istentisztelet volt az eredeti programtól eltérőleg április 23-án, amelyen *Bartók Géza* lelkész hirdette az ígét valóban a lelkek mélyéig hatolva. Ilyen beszédeket sokszor és szívesen elhallgatunk. Szeretnők a többi vidéki lelkészt is a rádióon keresztül hallani! A legközelebbi rádiós Istentisztelet június 5-én pünkösd hétfőn 11 órakor lesz, amikor is *Józan Miklós* püsp. vikárius beszél.

Bibliakörünket május 4-én ismét megkezdettük. Ezen a köri találkozón *Ujvári László* főtanácsos, egyházi jegyző indítványára a tagok elhatározták, hogy *Heltai Gáspárról* a Biblia első magyar fordítójáról, *kolozsvári lelkészlől* (XVI. század) fogják a bibliakört elnevezni. Erről jelentést tesznek a keblő tanácsnak s kéri az elnevezés tudomásulvételét. A *Heltai Gáspár Bibliakör* nyári szünet után októberben kezd meg ismét működését. A folyó esztendőben nyári szünet előtt még május 18-án és június 1-én tartunk bibliaköri órát este 7/2 órakor a Koháry utcai lelkészi irodán.

Unitárius Lelkészkör. Évekkel előbb, csak úgy, minden előkészülés nélkül megalakult a lelkészkör. Elhatároztuk, hogy a további teendőkre vonatkozóan máskor határozunk. Egyelőre megelegettünk azzal, hogy a megalakulást bejelentjük az egyházi főhatóságnak. Azóta egyre-másra alakulnak a különböző egyesületek, körök, társulatok az unitárius hitélet fejlesztésére, a testvéries összetartás fokozására.

Azt hisszük, hogy épen itt az ideje annak is, hogy a lelkészkör is életre keljen, mert sok olyan kérdést kellene megoldani, ami a lelkészek közös érdeke. S talán nem volna kárára magának az egyháznak sem, ha évenként egyszer-kétszer a közös munkamezőn számbavennők a teendőket.

Az Unitárius Nőszövetség közgyűlése. A Magyar Unitárius Nők Szövetsége f. évi április 13-án a Koháry-utcai unitárius templomban évi rendes közgyűlést tartott, amelyen a tagok szép számmal jelentek meg. A közgyűlés előtt *Józan Miklós* püspöki vikárius mondott áhíttatos imát. *Józan Miklósné* elnök meleg hangú megnyitója után, *Péterffy Julia* titkár olvasta fel a Szövetség múlt évi működéséről készített jelentését, amely különösen az unitárius női társadalomnak a jelenlegi nehéz viszonyok között is hatékony, karitatív tevékenységét ismertette. A tartalmas titkári jelentésből azonban sajnálattal állapítottuk meg, hogy még mindig vannak olyan tagok, akik az egyület áldásos működésétől távol tartják magukat. Ennek illusztrálására fölemlítjük, hogy az Egyület 175 bejegyzett tagja közül 1930 óta csak 100

adott életjelt magáról, tagdíjat pedig a múlt esztendőre mindössze negyvenen fizettek.

Barabás Istvánné pénztáros távollétében **Polgár Margit** jegyző olvasta fel a pénztárnoki jelentést. A jelentés adataiból kiemeljük, hogy a Nőszövetség 1932. évi összes bevétele 2401 P. volt. A szegénygondozó alapra 1932-ik évben 674 P. gyűlt.

Lakbérsegélyt, élelmiszert, ebédjegyet és készpénzsegélyt 1932. évben 104 esetben juttatott a Nőszövetség a segélyezésre szorult hittestvéreknek.

A gyűlés a pénztárosi jelentést tudomásul vette és pénztárosnak a felmentést megadta.

Ezután vitéz **Nyiredy Gézáné** ismertette a Nőszövetség diákvacsoza akciójának eredményét. 1931–32. évben 107 vacsorában részesült 22 diák, 1177 P. értékben.

Dr. Enyedy Róbertné, a Percelné Kozma Flóra leányegyesület betegség miatt távollevő vezetője helyett **Józsa Vilma** leányegyesületi elnök olvasta föl az Egylet múlt évi működéséről szóló jelentést. Örvendtesen vette tudomásul a közgyűlés, hogy a Leányegylet ez évben a Nőszövetség keretében önálló jellegű egyháztársadalmi szervezet lett.

Az ülés egyébként a Nőszövetség régi tisztikarát eddigi tisztségében újra megválasztotta.

Az ülést **dr. Csiki Gábor** fohásza zárta be.

Az Igazgató tanács f. évi április 21-én tartotta évnegyedes rendes ülését. **Mikó Ferenc** főgondnok helyettesi megnyitójában kegyeletes szavakkal emlékezett meg ótordai Székely Mózes ny. főerdőtanácsos, ig. tan. tag gyászos elhunytáról, akinek emlékét az Igazgató tanács jegyzőkönyvben örökölte meg. — **Józan Miklós** püspöki vikáriusnak az elnöki uton elintézett ügyekre vonatkozó bejelentése után foglalkozott az Igazgató Tanács **dr. Iván Lászlónak** a belmissziói munka fokozott beindítására vonatkozó indítványával. Az igazgató tanács kimondta, hogy a belmissziói munka a vikárius központi irányítása alá helyeztessék s ez ügy céljaira az Unitárius Értesítő használtassék föl. A vikáriusnak a lelkészi nyugdíjalapra, a közalapra és a Dávid Ferenc állíralapra vonatkozó jelentését az Igazgató Tanács tudomásul vette, ugyszintén tudomásul vette **dr. Csiki Gábor** missziói lelkésznek a Misszió-Ház 1932. évi működésére vonatkozó jelentését is. Elfogadta az Igazgató Tanács a vikáriusnak a lelkészi nyugdíjalap gyarapítását célzó egyházi vonatkozásban országos gyűjtés megindítására vonatkozó javaslatát is, amelynek intézésére az egyházkör ill. egyházközségek egyházi és világi vezetőiből kijelölendő bizottságot fog az elnökség kiküldeni. Majd foglalkozott az Igazgató Tanács **dr. Tóth György** és **dr. Ujlaki Gézának** a tuberkulotikus és nem betegség kötelező bejelentésének törvényhozási uton való szabályozására vonatkozó memorandumával s elhatározta, hogy azt csatlakozás végett az összes hazai egyházi hatóságoknak megküldi.

Kebli Tanács ülés a budapesti egyházközségben május 26-án pénteken este 6 órakor lesz a Tanács teremben. Ezt megelőzőleg május 22-én hétfőn d. u. 6 órakor a Hit és Nevelésügyi Bizottság, május 24-én szerdán d. u. 6 órakor a Gazdasági Bizottság tart ülést. A hivatalos meghívóra, mely lapunk hív. részében van közölve, felhívjuk a kebli tanácsosok figyelmét.

Évzáró vizsgák a hittani csoportokban június 8–14. között fognak megtartatni. Az évzáró ifjúsági Istentisztelet június 15-én csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz a Koháry utcai templomban. Prédikál **Pethő István**. Kérjük a szülőket is, hogy vegyenek részt az évvégi hálaadáson.

Unitárius nyári kirándulás. Unitárius Misszió Házunk az egyháztársadalmi egyelületekkel együtt az idén is meg akarja ismételni a tavaly nagy sikerrel Visegrádra megrendezett kirándulását. Az idén a kirándulást egybekapcsolja az első ifjúsági konferencia záróünnepélyével és július hó 2-án fogja megtartani később meghatározandó és júniusi számunkban közlendő helyen.

Unitárius Misszió Házunk Diákinternátusába a felvételi kérvényeket a szokásos kellékekkel felszerelve újonnan folyamodóknak is legkésőbb június hó 1-ig kell benyújtani. A Diákinternátusban kb. 15–20 unitárius fiut tudunk elhelyezni, akik megfelelő felügyelet alatt, unitárius környezetben készülhetnek elő főiskolai tanulmányaikra. Bővebb felvilágosítással szolgál a lelkészi hivatal.

Ben Riley angol képviselő, unitárius hitrokonunk látogatta meg Magyarországot. Egyike azoknak, akik az angol parlamentben a békeszerződések revíziójának szükséges volta mellett foglaltak állást. Európai tanulmányutján személyes tapasztalatokat kíván gyűjteni s **dr. Csiki Gábor** lelkészünk utján részletes tájékoztatást kapott az erdélyi helyzetről is.

Gyallay Domokos, mint az erdélyi reprezentáns írók egyike a budapesti rádióban április 8-án felolvasást tartott.

Pethő István hitoktató lelkész testvérünknek kis fia született. A boldog család örömeihez csatoljuk a mi örömről és igaz szívből jövő jókívánságainkat.

Kitüntetések a miniszterelnöki sajtóosztályban. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére **lanci és rákóczi Rákóczy Imre** dr. miniszteri osztálytanácsosnak, a miniszterelnökségi sajtóosztály helyettes vezetőjének a miniszteri tanácsosi címet, **Dulin Elek** dr. és magyarországi **Pásint Ödön** miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi címet adományozta. Együtt örvendünk a kitüntetettekkel s **Pásint Ödön** miniszteri osztálytanácsos hittestvérünket meleg szeretettel köszöntjük.

Dr. Kiss Tamás kir. államnyomdai igazgatót a kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére m. kir. kormányfőtanácsossá nevezte ki. Hittestvérünknek, aki lapunk ügyeinek is buzgó barátja, meleg szívvvel gratulálunk.

Belgiumban Vilvoordeban élő unitárius testvérünk **Hegyi János** levelet intézett hozzánk, amelyben megírja, hogy kint az idegenben is hűségesen ragaszkodik az unitárius hitéhez s most született kisleányát unitárius lelkész által akarja megkereszteltetni. Válaszoltunk neki s megírtuk, hogy forduljon a Bruxelles-i Foyer de l' Ame lelkészéhez ebben az ügyben s egyszersmind a lapunkat is megindítottuk címére. Példát vehetne törhetetlen hithűségéről sok hazánkffia, aki az unitárius egyház közvetlen közelében él.

Kérjük a hátralékos adók befizetését.

Minden unitárius önérettel gondolhat arra, hogy csekély számunk és szegénységünk dacára egyházunk eleddig a vele szemben támasztott követelményeknek meg tudott felelni. A hivek egy része a hagyományos unitárius áldozatkészség szép példájaként nem csak az adóját fizette be, hanem a mi viszonyaink szerint tekintélyes összeget juttatott a „Kert” és „Erdő” actióra. Ezenkívül ezek az áldozatkész hivek ott láthatók a „Patronage” a „Cserkészcsapat”, karácsonyfa, cserkészlobogó actiójánál is, úgyhogy a *nem fizető hivek* terhét is becsülettel viselték. A költségvetés azonban megkívánja, hogy a nem fizetők is kezdjék meg tartozásuk lerovását, mert az egyház vezetősége nem vállalhatja a papok fizetésének további *csökkentését* akkor, amikor *fizetőképes* hiveink rendes egyháziadójukat sem fizetik. Az egyenlő és arányos teherviselés elve alól csak azok lehetnek kivételek, akik tényleg szegények. Az unitárius közvélemény elvárja hogy a nem fizető hivek a közösség érzetétől áthatva az egyházi terhek hordozásában most már önszántukból részt vesznek.

A „**Keresztény Magvető**” hátralékos előfizetői szíveskedjenek a kolozsvári atyafiak nemes törekvését részletfizetés útján is támogatni.

Vidék.

Unitárius husvét Pestszentlőrincen. A pestszentlőrinci unitáriusok husvét keddjét erdélyi szokás szerint meleg összejövettel ülték meg. A kedves műsorban bájosan szerepeltek a kis elemisták. Plank Médi, Dénes Júlia, Vámos Ilonka, Hegedüs Eszti, Molnár Irénke, Fekete Ida és Lengyel Elemér szavalaikkal. Magyon tetszett Soós Ica és Sándor Zoltán táncjelenete továbbá Soós Ica, Horák Lajos és Vécsey János táncszáma. Ügyes hegedűszámmal szerepeltek Gothárd József és Berde Géza. Megható volt az őszhajú Bakaló bácsinak és feleségének táncszáma. A régiidők emlékét idézték vissza Bardócz Rózsi, Ágoston Ferenc szavala és Bardócz Béla énekszám. Vécsey Cica megértően kísérte zongorán az ének és táncszámokat. Égeni Attila szellemesen konferált.

A pestszentlőrinci hiveknek ez immár a második teaestjük. Az elsőt karácsony harmadnapján tartották. Akkor is, most is a legjobb hangulatban maradtak együtt éjjelig. A karácsonyi teaesten a jelenlevők száma 120, a mostanin 137 volt.

A husvétünnep első napján az Istentiszteleten 79-en jelentek meg és 45-an vettek Urvacsorát:

Szolnokon ápr. 9-én, Kaposvárt ápr. 30-án tartott Istentiszteleteket Józán Miklós püspöki vikárius, aki korát meghazudtoló tevékenységgel vesz részt az egyházi élet fáradságos irányítása mellett a missziós munkában is. Az esperesi vizsgálatok végzése és a havi debreceni Istentisztelet ellátása mellett volt ideje arra, hogy ezt a két vidéki szórványt felkeresse és hiveinket hitükben megerősítse. Munkásságának következő állomásai: Sopron máj. 28, és Miskolc jun. 11.

Szegeden nagyszerű vallásos és hazafias estélyt rendezett az ottani leányegyházközség vezetősége a Dávid Ferenc és a Brassai egyesületek ottani csoportjainak közreműködésével. Ferenc József imája és Bíró Lajos biblíamagyarázata után dr. Gelei József egyhk. gondnok nyitotta meg az ünnepélyt, melynek műsorán dr. Csiki Gábor, az angol és amerikai uni-

tárizmus a békerevizio előkészítésének munkájában, dr. vitéz Nyiredy Géza pedig: az ősi kollégium cimen tartottak előadásokat. Gelei Judit szép szavala és a vendég ref. dalárda énekszámai Papp Ferenc karnagy és Árokszállási János ref. kántor támogatásával tették feledhetelenné ezt a szépen sikerült missziós munkát, mely dr. Gyulay Zoltán zárszavaival ért véget. Az ünnepély után a résztvevők nagy része baráti asztal mellett maradt együtt.

Sashalom központi szórványunkban megtartottuk az első urvacsoraosztással egybekapcsolt Istentiszteletünket is. Ferencz József lelkész által végzett Istentiszteleten 40 hívünk vett részt, s 26-an részesültek urvacsorában. A legközelebbi Istentiszteletet szintén urvacsoraosztással egybekapcsolva jun. hó 5-én d. u. 4 ó. Pethő István lelkész fogja megtartani.

Mezőtur és Dévaványa hosszú idő után először kapnak az ünnepekre lelkészi szolgálatot. A pünkösdi ünnep másodnapján Ferencz József lelkész Benke Gyula turkevei tanár afiával együtt d. e. Mezőturon, d. u. Dévaványán hirdetik az ígét és osszák ki a szent jegyeket. Hiveink érdeklődése mellett számítunk másvallású testvéreink megjelenésére és részvételére is.

Békésen május hó 7-én tartotta meg az első Istentiszteletet Ferencz József lelkész, ahová békési, békéscsabai és környékbeli hiveink gyülekeztek össze s részesültek az Ur asztalának áldásaiban.

Böhönyei hiveink lelki gondozását tovább folytatja a gyülekezet megalapítója Bartók Géza polgári lelkész, aki hiveit időről-időre meglátogatva, Istentiszteletet tart, kiosztja az urvacsorát és gondoskodik a növendékek hitoktatásáról.

Győrben egyik legszebben gondozott vidéki szórványban folytatja a missziós munkát dr. Csiki Gábor máj. 21-én. dr. Jossipovics Istvánné munkásságával megmutatta, hogy világi papjaink munkájában asszonyaink is kivehetik a maguk részét és önzellen munkával készíthetik elő a gyülekezet életét.

Egri hiveink most szervezkednek s első Istentiszteletüket az átengedett ref. templomban június 11-én fogja megtartani dr. Csiki Gábor missziói lelkész. (Urvacsoraosztás.)

Sopronban a ref. templomban május 28-án, tartja meg a tavaszi Istentiszteletet Urvacsoraosztással Józán Miklós püspöki vikárius. A szombathelyi hivek is csatlakozzanak, amennyiben ezt megtehetik.

Miskolcon az evangélikus templomban tart június 11-én Urvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet Józán Miklós püspöki vikárius. A környékbeli hivek csatlakozzanak.

Gyulán ápr. hó 30-ra kitűzött Istentiszteletünk az Erekyés Országzászló felszentelés miatt későbbi időpontra halasztódott.

Erdély.

Pál Ferenc oklándi lelkész 46 évi buzgó és lelkiismeretes szolgálat után május 1-től kezdődőleg nyugalomba vonult. Az udvarhelyi egyházkör esperesi tisztét is viselte s mint esperes egyházkörét a legnagyobb rendben tartotta és a törvényeket mindenkivel megtartatta. A jól megérdemelt nyugalomban jó egészséget és örömeiben teljes boldog éveket kívánunk.

János Zsigmond életrajz. Dr. Ferenczy Géza főgondnok adományából az Unit. Irod. Társaság 12 ezer lej (420 pengő) pályadíjat tűzött ki János Zsigmond első erdélyi és unitárius fejedelem életrajzának megírására. A pályázatra csupán két munka érkezett be, amelyek közül egyik sem érte el a kitűzött célt, bár az egyik

MEGHIVÓ.

A budapesti unitárius egyházközség Kebli Tanácsa 1933. május 26-án (péntek) d. u. 6 órakor a tanácsteremben

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a tagokat szeretettel meghívjuk. Budapest, 1933. május 10.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész-elnök.

TÁRGYSOROZAT: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvhitelesítő. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. Nevelésügyi bizottság jelentése és az 1933—34. évi hitoktatás órabeosztása. 5. Gazdasági bizottság jelentése és az 1933. évi költségvetés revíziója. 6. Műszaki bizottság jelentése és a székház általános javítása. 7. Záróvizsgákra biztosok kiküldése. 8. Lelkészek nyári szabadsága. 9. Adófelszólamló bizottság jelentése. 10. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 11. Időközben érkező ügyek. 12. Indítványok — (írásban előre).

NB! 1933. V. 22. (hétfő) d. u. 6. Nevelésügyi bizottság.

1933. V. 24. (szerda) d. u. 6. Gazdasági bizottság.

Külön meghívót nem küldünk.

Lelkeszi nyugdíjalapra adakoztak: özv. L. dr. Sándor Balázsne (férje emlékére) 50 P., Klein Géza (lánya esküvőjére) 50 P., Klein Géza, külön adomány 20 P., Pápay István Kecskemét 10 P., Jukl Károlyné 2 P. Szolnoki atyafiak virágvasárnapi perselypénze: 5 P. Fogadják a nemesszívü adakozók az Igazgató Tanács hálás köszönetét. Egyben már jó előre felhívjuk a figyelmet arra, hogy erre a szent célra tehetségéhez képest minden hitü unitárius atyánkfia adakozzék. A nyugdíjalap vagyona ez idő szerint mintegy 30.000 P. amely egyelőre gyümölcsözőleg van elhelyezve; de legalább még egy ennyire lenne szükségünk, hogy adott esetben némi kegydíjat tudjunk adni a régi egyházi szolgálóknak. Ami — mondanunk se kell — becsületbeli kötelesség. Tisztelettel: a Nyugdíjalap kezelője.

A gyülekezeti terem felszerelése. Az Unitárius Misszió Házban az elmúlt télen megrendezett három közös vacsora bevételéből és más gyűjtött adományokból a Szeretettvendégség terem felszerelésének kiegészítésére a következő beszerzéseket ejtettük meg: 100 drb. lapostányér, 100 drb. borospohár, 35 drb. üveg, 14 drb. kis asztalra való abrosz, 3 drb. sültestál, 12 drb. hamu és 4 drb. fogpiszkálótartó; ezeket a beszerzéseket egészítették ki az evőeszközökben tett természetbeni adakozások, melyekért fogadják a jólelkü adományozók: özv. Viola Miklósné, özv. Rend Domokosné, Putnoky László, özv. Ráduly Jánosné és társaik hálás köszönetünket. Felszerelésünket továbbra is evőeszközökkel szeretnénk kibővíteni.

nagyszabású, lelkiismeretes munka, de inkább kortörténet, mint életrajz. Szerzője Szentmártoni Kálmán székelykeresztúri unitárius tanár, aki munkájáért a pályadíjból 5000 lej szorgalomdíjat kapott. Szeretnénk kinyomatva látni és olvasni!

A Keresztény Magvető f. évi 2. füzeté változatos tartalommal jelent meg. Vári Albert: A haladás útja címen közöl elmélkedést. Dr. Varga Béla theol. tanár hittani tanulmányából közöl részletet, amelyben a dogmatikának illetve a hittannak a tudományok birodalmában elfoglalt helyét fejtegeti. Dr. Jóth György kuria; bíró a magyar unitárius egyházalkotmány kifejlődéséről hoz vázlatos áttekintést bemutatva, hogy a világiak, hogy jutottak fokozatosan mind nagyobb szerephez az egykor csak papi igazgatás alatt álló erdélyi unitárius egyházban. Dr. Boros György püspök folytatja az unitárius szertartásokról írt érdekes történeti tanulmányát. S végül Benczédi Pál Socinus Faustus olasz eredetű lengyelországi nagy unitárius reformátorról ír megemlékezést. A Keresztény Magvető az unitáriusok egyetlen tudományos folyóirata. Évi előfizetési díja 10— pengő.

Az „Unitárius Evangélium” ujonnan megindult és dr. Kiss Elek szerkesztésében megjelenő egyházi lapunk kétezer példányban jelenik meg. Ezzel az élretört, mert ekkora példányszámot egy unitárius lap sem tud felmutatni.

ótordai Székely Mózes

ny. főerdőtanácsos, egyházi tacsos életének 75. évében április 10-én Budapesten elhunyt. 1860-ban született Verespatakon. A selmecebányai erdészeti és bányászati akadémia elvégzése után különböző helyeken teljesített szolgálatot míg végre Déván mint erdőfelügyelő működött s innen vonult nyugalomba főtanácsosként. Dévai tartózkodása alatt a Hunyad-megyei magyarság egyik vezetője volt s az unitárius egyház egyik legbuzgóbb hive. Egyházas buzgalmának eredménye volt a dévai unitárius leányegyház megszervezése és 1910-ben az országos Dávid Ferenc emlék-ünnepélyek Déván, amely a külföld figyelmét is a nagy magyar reformátor felé fordította s addig soha nem látott számban vonzotta a négyszázados jubileumra külföldi hittestvéreinket. Mint erdőfelügyelő sokat fáradozott a dévai várhegy befásításán, hogy a vár környezete méltó legyen az örökké megszentelt helyhez, ahol Jézusnak hűséges tanítványa, Dávid Ferenc vértanuságot szenvedett. — Nyugalombavonulása után Budapestre költözött s itt is tevékeny részt vett az egyházi életben. Utolsó útjára is a budapesti templomból indult (ez volt az utolsó kívánsága), ahol oly sokat imádkozott Istenhez, egyházáért és hazájáért. Áldás emlékére!

kövendi Gál Árpád

polg. isk. tanár élete 50. évében hosszas szenvedés után f. évi apr. 26-án elhunyt. Vele az unitárius egyház egyik áldozatos lelke távozott az élők sorából. Mint kebli tanácsos a hit és nevelésügyi bizottság előadója volt budapesti egyházközségünkben. Egyházi tisztségét is ugyanazzal a nemes nyugalommal és egyben megingathatatlan, kitartó fáradozással töltötte be, mint ahogy a halálos ágyon is nagy, nyugodt önuralommal küzdött még megfáradva is a nehéz betegséggel. Olyannak ismertük meg az életben, mint amilyen volt halálában. Bölcs, nemes, kiegyensúlyozott, hívó léleknek. Áldás emlékére!

Istentiszteleti sorrend május második felében.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V., Koháry-utca 4.	14.	d.e. 11.	Dr. Iván László
" " "	21. 25. 28.	"	Barabás István
IX., Rákos-utca 3.	21.	d.e. 10.	Ferencz József
" " "	28.	"	Dr. Csiki Gábor
B., Körzetekben:			
X., M. Á. V. Telep imaház	21.	d.u. 4.	Ferencz József
C., Pestkörnyéken:			
Kispest-Wekerletelep II. el. isk.	28.	d.u. 4.	Pethő István
Psztlőrincz-Áll. lakót. Kulturház	28.	d.e. 11.	Pethő István
D., Vidéken:			
a., Győr — Ref. templom	21.	d.e. 11.	Dr. Csiki Gábor
b., Nyiregyháza — Evang. iskola diszterme	21.	d.e. 10.	Józan Miklós
c., Sopron — Ref. templom	28.	"	Józan Miklós

NB! — Aláhuzott helyen *Urvacsoraosztás* is lesz. Május 25-én a Koháry-utcában *konfirmációs ünnepély*. — Május 14-én, az egyházközi közgyűlés alkalmából, Rákos-utcai templomunkban nem lesz istentisztelet; — május 25-én csak ima és bibliaolvasás.

Istentiszteleti sorrend június első felében

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V., Koháry-utca 4.	4. 11.	d.e. 11.	Barabás István
" " "	5. (R)	d.e. 11 ¹⁵	Józan Miklós
IX., Rákos-utca 3.	15.	d.e. 10.	Pethő István
" " "	4.	"	Dr. Csiki Gábor
" " "	5. 11.	"	Pethő István
B., Körzetekben:			
X., M. Á. V. Telep imaház	4.	d.u. 4.	Pethő István
C., Pestkörnyéken:			
Pszterzsébet Erzsébet-u. el. isk.	4.	d.u. 4.	Ferencz József
Psztlőrinc-Állami telep Kulturház	4.	d.e. 9.	Pethő István
Sashalom, Kossuth-t. áll. el. isk.	5.	d.u. 4.	Pethő István
D., Vidéken:			
a., Debrecen, Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	5.	d.e. 10.	Dr. Csiki Gábor
b., Eger — Ref. templom	11.	"	Dr. Csiki Gábor
c., Dévaványa — Unit. imaház	5.	d.u. 3.	Ferencz József
d., Mezőtúr — Ujvárosi áll. isk.	5.	d.e. 9.	Ferencz József
e., Miskolc — Evang. templom	11.	d.e. 11.	Józan Miklós

Nb! Aláhuzott helyeken *Urvacsoraosztás* is lesz. — Június 5-én *rádiós istentisztelet*, június 15-én az iskolai év ünnepélyes bezárása. Ezt megelőzőleg június 8—14. napjain hittanvizsga az egyes csoportokban a kiküldött presbiterok előtt. Nyár folyamán külön sorrendet nem adunk ki.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNAL V. K.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5—7, vasárnap 12—1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALÉK FELÁRRAL.

berde lajos

unitárius cipésmester
jutányosan vállal
minden munkát

Lakik: II., Batthyány-utca 48.
Hó- és sárcipőt is készít.

Unitárius hittest-
véreknek ked-
vezményesen
dolgozik

**NAGY
ÁRON**
asztalosmester

VII., Károly krt. 9. Telefonhívó: 33-0-73.

**Dr. TIHANYI
GYÖRGY**

fogorvos rendelője
Budapest, VII., Tö-
köly-ut 9. szám II.
emelet 1. — Ren-
del: 12-1/2 és 3-6
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény.

GÁBOR ANTAL FATELEPE

Budapest, IX. kerület,
Remete-u. 11. szám.
Butor, épület és tűzifa
állandóan raktáron.
Telefon: 41-2-54. sz.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

SZERKESZTŐSÉGE
ÉS
KIADÓHIVATALA
LEGJUTÁNYOSSAB-
BAN FELVESZ

H I R D E T É S E K E T